

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa Syndyka masy upadłości I. spółki z o.o.
w upadłości likwidacyjnej w W.
przeciwko J. K.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 12 grudnia 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 17 grudnia 2015 r., sygn. akt XXIII Ga (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3.600 (trzy tysiące sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, iż wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 23 listopada 2010 r., II CSK 344/10, niepubl., z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, niepubl., z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, niepubl. i z dnia 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14, niepubl.). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy w danej kwestii wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2015 r., I CSK 976/14, niepubl.).

Skarżący powołał się na istnienie trzech istotnych zagadnień prawnych sprowadzających się do rozstrzygnięcia, czy w świetle art. 527 k.c. w związku z art. 131 w zw. z art. 132 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (obecnie Prawo upadłościowe) uzyskanie przez wierzyciela (w niniejszej sprawie pozwanego J.K.) od dłużnika (w niniejszej sprawie I. Sp. z o.o.), zaspokojenia części swojej wierzytelności w postaci świadczenia pieniężnego - w przypadku, gdy kwota ta zostaje wpłacona nie przez dłużnika a w zastępstwie przez podmiot trzeci zobowiązany względem dłużnika - uzasadnia zastosowanie instytucji skargi pauliańskiej; czy w świetle art. 527 k.c. w związku z art. 131 w zw. z art. 132 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (obecnie Prawo upadłościowe), można mówić o zwiększeniu się stanu niewypłacalności dłużnika na skutek czynności będącej przedmiotem skargi pauliańskiej, w sytuacji, w której - osoba trzecia, z którą dłużnik dokonuje zaskarżanej czynności jest jeden z jego wierzycieli, a na skutek zaskarżanej czynności majątek dłużnika nie ulega zmniejszeniu, wierzyciel zaś uzyskuje wyłącznie ekwiwalent swojego roszczenia pieniężnego z tytułu bieżących należności, czy zwiększenie stanu niewypłacalności można upatrywać w bliżej nieokreślonych niezaspokojonych kwotach należności wierzycieli w przyszłym postępowaniu upadłościowym; czy wobec treści art. 527 k.c. oraz art. 921¹ k.c. - przedmiotem skargi pauliańskiej może być czynność przekazu, a jeżeli tak, to, która z czynności składających się na przekaz i kto posiada legitymację bierną w sporze z ewentualnej skargi pauliańskiej.

Zagadnienia prawne sformułowane przez skarżącego nie spełniają wyżej sprecyzowanych w judykaturze Sądu Najwyższego wymagań, a częściowo opierają się na kwestionowaniu podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, co w postępowaniu kasacyjnym jest niedopuszczalne. Skarżący nie przytoczył ani nie uzasadnił takich argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, nie wskazał poglądów orzecznictwa i doktryny wiążących się z prezentowanymi zagadnieniami. W zasadzie ograniczył się do sformułowania kilku pytań, nie przeprowadzając żadnego pogłębionego wyводу prawnego dla wykazania, że jego wątpliwości stanowią istotne zagadnienie prawne wymagające zaangażowania Sądu Najwyższego. Ponadto wskazane przez skarżącego zagadnienia prawne, nie mają

charakteru abstrakcyjnego, syntetycznego i uniwersalnego, lecz są osadzone w okolicznościach konkretnej sprawy i są pytaniami w tej właśnie sprawie.

Ponadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie stwierdzano, iż skarga pauliańska obejmuje każdą czynność prawną rozporządzającą lub zobowiązującą - rozporządzającą, spełniającą przesłanki z art. 527 k.c., a przepis ten ma zastosowanie do czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z jednym tylko z wierzycieli, jeżeli jest to czynność nie odpowiadająca ściśle zobowiązaniu, pod względem rodzaju świadczenia, jak i terminu i sposobu zapłaty i naruszająca wynikającą z umowy lub ustawy kolejność zaspakajania wierzycieli, a zatem, jeżeli dłużnik dowolnie dokonał uprzywilejowania niektórych spośród jego wierzycieli kosztem pozostałych. W konsekwencji spełnienie świadczenia tylko wtedy nie będzie objęte zakresem skargi pauliańskiej, gdy ściśle odpowiada treści zobowiązania, natomiast zaspokojenie wierzyciela w każdy inny sposób podlega zaskarżeniu. Jeżeli zatem dłużnik, który nie dysponuje gotówką umożliwiającą spłatę zobowiązania pieniężnego, zawiera z wierzycielem umowę cesji swoich wierzytelności, która prowadzi do wygaśnięcia zobowiązania, to jest to zmiana pierwotnego świadczenia, która, jeśli usuwa z majątku dłużnika aktywa w postaci jego wierzytelności i uniemożliwia innym wierzycielom zaspokojenie się z nich, może być przedmiotem skargi pauliańskiej chyba, że spłacony wierzyciel korzystałby w postępowaniu upadłościowym z takiego samego pierwszeństwa i byłby tak samo zaspokojony, niezależnie od dokonania zaskarżonej czynności (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2001 r., III CKN 496/00, niepubl., z dnia 23 lipca 2003 r., II CKN 299/01, niepubl., z dnia 23 lipca 2005 r., II CK 225/05, niepubl., z dnia 5 lipca 2007 r., II CSK 118/07, niepubl., z dnia 13 kwietnia 2012 r., III CSK 214/11, OSNC 2012, nr 11, poz. 134, z dnia 21 marca 2014 r., IV CSK 393/13, niepubl., z dnia 8 października 2014 r., II CSK 762/13, niepubl., z dnia 29 kwietnia 2015 r., V CSK 437/14, niepubl.).

Ubocznie zauważenia wymaga, iż z podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia, którą Sąd Najwyższy jest związany wynika, iż strony umówiły się, że dłużnik upadłego, spełni wobec niego zobowiązanie, w ten sposób, że zaspokoi skarżącego, wywołując skutek w postaci umorzenia swojego zobowiązania wobec upadłego i zobowiązania upadłego wobec skarżącego, a upadły nie tylko upoważnił

swojego dłużnika do wykonania przekazu, ale zrzekł się uprawnienia do jego odwołania, a przekaz wywołał skutek rozporządzający, skoro doszło do przyjęcia przekazu i przyjęcia świadczenia przez przekazanego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2002 r., V CKN 696/00, niepubl.).

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie*, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności orzeczenia z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami albo jego wydania w wyniku oczywiście błędnej, widocznej bez głębszej analizy prawniczej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa. Natomiast skarżący przedstawiając, jako okoliczność uzasadniającą rozpoznanie skargi kasacyjnej „oczywiste naruszenie prawa” powinien wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia (por. m. in.: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100, z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 27 kwietnia 2006 r., I CZ 15/06, niepubl., z dnia 29 listopada 2007 r., II CSK 460/07, niepubl., z dnia 18 czerwca 2008 r., III CSK 110/08, niepubl., z dnia 2 grudnia 2011 r., III CSK 31/11, niepubl.).

Skonfrontowanie rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala na stwierdzenie, by skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona w wyżej wskazanym rozumieniu. Skarżący ograniczył uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania do stwierdzenia, iż zaskarżone orzeczenie zapadło z ewidentnym naruszeniem przepisów prawa materialnego i procesowego, odwołując się do podstaw skargi. Nie spełnia to przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., skarżący nie może, bowiem, jedynie powołać się na okoliczność, że skarga jest oczywiście uzasadniona, ale jest zobligowany podać argumenty wykazujące, iż rzeczywiście skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona i w czym - w jego ocenie - wyraża się ta „oczywistość”. Skarga kasacyjna powinna być przy tym tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów kreatywnych skargi.

Ograniczenie się tylko do stwierdzenia, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, bez wskazania przepisów, których naruszenie taki wniosek uzasadnia, nie spełnia wymagania uzasadnienia wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, niepubl. i z dnia 3 kwietnia 2006 r., III CSK 85/06, niepubl.). Natomiast upatrywanie przez skarżącego kwalifikowanego naruszenia prawa „w dokonaniu zmiany wyroku na twierdzeniach wywodzonych z doświadczenia życiowego i prawdopodobieństw, z pominięciem materiału dowodowego” w istocie sprowadza się do kwestionowania podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia.

Z przytoczonych względów, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), o kosztach postępowania kasacyjnego orzekając na podstawie art. 99 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).